

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Рада молодих учених Університету Ушинського

Історико-філологічний факультет

Кафедра всесвітньої історії та методики її навчання

«ІСТОРИЧНА НАУКА В УМОВАХ ВІЙНИ ОЧИМА ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ»

12 березня 2026 року

Збірник матеріалів

Всеукраїнської наукової конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

Одеса, 2026

УДК: 930.2 + 930.85 + 94

DOI: <https://doi.org/10.24195/HistoricalStudies2026>

*Рекомендовано вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 13 від 30 квітня 2026 р.)*

Рецензенти:

Покась М. С. – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин, політології та соціології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Атаманюк З. М. – доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Історична наука в умовах війни очима здобувачів вищої освіти та молодих учених: збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. Одеса: Університет Ушинського, 2026. 142 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої дослідженню наступних концептуальних питань сучасної історичної науки: історія Стародавнього світу та Середніх віків, історія Нового часу, проблеми новітньої історії та сучасності, Історія дипломатії та міжнародних відносин, історія війн та військової справи. А також матеріали в сфері методики навчання історичних дисциплін в закладах освіти, що значно розширює дослідницькі межі.

Матеріали, подані у збірнику будуть корисними для науковців, освітян та всіх хто прагне вдосконалити освітній процес та сприяти розвитку сучасної історичної науки.

**«Історична наука в умовах війни очима здобувачів вищої освіти
та молодих учених»**

12 березня 2026 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Красножон Андрій Васильович – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Кон Олена Олександрівна – декан історико-філологічного факультету ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат філологічних наук, доцент кафедри словянського мовознавства.

Ковальський Станіслав Валентинович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Окорокова Віра Вікторівна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Добролюбська Юлія Андріївна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Яновська Лариса Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Семко Я. С.	«Суспільство споживання» як концепт-домінанта у творі Фредеріка Бегбедера «99 франків»	61
Терлецька Д. Р.	Становище жінок у Саудівській Аравії на початку XXI століття	65
Хоміна Д. В.	Крах ілюзії братерства та єдності, від соціального контракту Тіто до етнічних чисток	71

Історія дипломатії та міжнародних відносин

Волянський Б. А.	Лібертаріанська політична думка в США у післявоєнні роки (1945-1955 рр.)	76
Ковальський С. В.	Берберські війни в контексті становлення зовнішньої політики США на початку XIX ст.	80
Малога О. А.	Інцидент з фрегатом «Чесапек»: межі британської морської силової дипломатії	84
Набока О. В.	Американська військова операція на Тайвані 1867 р. та початок формування стратегії «малих воєн» США	89
Самофатов М. І.	«Стиснута пружина» протекціонізму: як почалася тарифна війна в Європі в 1925 р.	94

Історія війн та військової справи

Атмажов О. Ю.	Флот королівства Чосон	99
Огорокова В. В.	Інноваційні зрушення у розвитку вогнепальної зброї XIX ст.	107
Рибак О. В.	Стратегічне планування «Гельб» в контексті підготовки до Французької кампанії Вермахту	111
Сотніченко О. В.	Піренейська кампанія Наполеона I (1808–1814)	114

10. Small Wars Manual U.S. Marine Corps. Washington : United States government printing office, 1940. 568 с.

11. The «Rover» Incident in Taiwan and the Making of US Marine Corps Small Wars Doctrine. <https://targetedoutrage.blogspot.com/2005/01/rover-incident-in-taiwan-and-making-of.html>

12. Formosa. Dispatches from admiral Bell. The Sun. 1867, August, 17.

13. U S Military History. History of Military Actions of the United Statesю June 17, 2019. MartyLeave a Commenton June 17, 1867 – This Day During Taiwan Expedition of 1867 – The Formosa Expeditionю June 17, 1867 – This Day During Taiwan Expedition of 1867 – The Formosa Expedition. <https://mwh52.wordpress.com/2019/06/17/june-17-1867-this-day-during-taiwan-expedition-of-1867-the-formosa-expedition/>

DOI: <https://doi.org/10.24195/HistoricalStudies2026-94-97>

Самофатов М. І.,

доктор філософії, старший викладач
кафедри археології, етнології та всесвітньої історії
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
(м. Одеса, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-1519-371X>

«СТИСНУТА ПРУЖИНА» ПРОТЕКЦІОНІЗМУ: ЯК ПОЧАЛАСЯ ТАРИФНА ВІЙНА В ЄВРОПІ В 1925 Р.

Збереження політичних результатів Версальської системи міжнародних відносин могло бути досягнуто лише за умови наповнення її економічним змістом.

І дійсно, Паризька мирна конференція намагалася заповнити прогалину продуманої економічної політики у мирних договорах, підписаних із переможеними Центральними державами. У I частині Версальського мирного договору, яка містила основні положення, лише стаття 23 була присвячена загальним економічним питанням. Її положення були нечіткими та не мали прописаного механізму виконання:

«З дотриманням і відповідно до положень міжнародних конвенцій, що існують або будуть укладені в майбутньому, Члени Ліги:

(а) докладатимуть зусиль для забезпечення та підтримання справедливих і гуманних умов праці для чоловіків, жінок і дітей як у своїх власних країнах, так і в усіх країнах, на які поширюються їхні торговельні та промислові відносини, і з цією метою створюватимуть та підтримуватимуть необхідні міжнародні організації;

(b) зобов'язуються забезпечити справедливе ставлення до корінного населення територій, що перебувають під їхнім контролем;

(c) доручать Лізі загальний нагляд за виконанням угод, що стосуються торгівлі жінками та дітьми, а також торгівлі опіумом та іншими небезпечними наркотиками;

(d) доручать Лізі загальний нагляд за торгівлею зброєю та боєприпасами з країнами, контроль за торгівлею з якими є необхідним у спільних інтересах;

(e) вживатимуть заходів для забезпечення та підтримання свободи сполучення і транзиту, а також справедливого рівноправного ставлення до торгівлі всіх Членів Ліги. У зв'язку з цим слід брати до уваги особливі потреби регіонів, спустошених під час війни 1914–1918 років;

(f) докладатимуть зусиль для вжиття заходів у питаннях міжнародного значення з метою запобігання хворобам та боротьби з ними» [1].

Більше того, самі ж країни Антанти порушили проголошені ними принципи ліберальної торгівлі, нав'язавши Німеччині низку нерівноправних економічних статей у частині X Версальського договору. Втім, термін дії цих обмежень спливав через п'ять років після набрання договором чинності [2]. На думку Патрісії Клавін, завершення цього терміну у січні 1925 р. призвело до нового шоку для європейської економіки, коли Німеччина, звільнена від своїх зобов'язань, негайно запровадила жорсткі протекціоністські заходи, спровокувавши ланцюгову реакцію серед своїх сусідів [3, р. 41]. Процес постійного підвищення тарифів та мит європейськими країнами отримав назву «тарифної війни».

Звіт Ліги Націй за 1927 р. дає можливість ознайомитися з рівнем митних тарифів на рівні окремих країн станом на 1925 р. Однозначним лідером за обмеженнями була Іспанія з більш ніж 40-відсотковими митами. Слідом за нею йшли США з митами понад 25 відсотків. Не надто прихильними до системи вільної торгівлі були й нові незалежні держави Центральної Європи: КСХС, Польща, Угорщина з тарифами від 20 до 25 процентів (до цієї групи потрапила також і Аргентина). До «середнячків» належали з тарифами від 15 до 20 процентів були віднесені такі держави, як Австралія, Канада, Чехословаччина та Італія. Німеччина ж потрапила до групи країн з низькими тарифами разом зі своїми географічними сусідами: Францією, Австрією, Швецією, Швейцарією. Нижчі ставки мита були зафіксовані лише у таких захисників фрітредерської політики, як Велика Британія, Нідерланди, Бельгія та Данія [4, р.16]. Схожа картина вимальовується і при порівнянні ставок мита на готову продукцію, які

були дещо вищими за ставки мита на сировину [4, р.17]. Таким чином, звинувачення уряду Веймарської республіки у руйнуванні системи вільної торгівлі виглядають безпідставними.

В той же час, проблема надто високих ставок мита і загалом надмірних торговельних бар'єрів існувала об'єктивно і загрожувала економічному відновленню Європи. Це було добре видно у порівнянні зі статистичними даними 1913 р., поданими у вищезгаданому звіті. Тому Ліга Націй, а особливо її економічний комітет, почали шукати спосіб забезпечити лібералізацію міжнародної торгівлі. Зрештою, у 1927 р. в Женеві була скликана третя і найбільш масштабна економічна конференція під егідою Ліги Націй (після Брюссельської конференції 1920 р. та Генуезької конференції 1922 р.) для вирішення поточних проблем [5].

В роботі Всесвітньої економічної конференції, що тривала з 4 по 23 травня 1927 р., брали участь 194 делегати та 157 експертів, які представляли 50 держав [5, р. 5, 60-71]. Перелік країн не обмежувався лише членами Ліги Націй. Особливу увагу привертала до себе делегація США: держави, яка й була ініціатором створення Ліги Націй, але відмовилася увійти до її складу. Сам факт участі найбільшої економіки світу надавав конференції вищого статусу і давав надію на досягнення прориву за результатами зібрання. Ще одним несподіваним учасником конференції став СРСР: з точки зору десятирічної перспективи, це знаменувало повний відхід від революційного ізоляціонізму перших років більшовицької влади на користь відновлення економічних зв'язків із колишніми країнами Антанти.

Підсумковим здобутком Женевської конференції 1927 р. стало ухвалення стратегії макроекономічної стабілізації, яка виходила з необхідності припинити зростання митних тарифів і розпочати рух у зворотному напрямку. Узгоджені трьома головними комітетами (торговельним, промисловим та сільськогосподарським) резолюції пропонували державам відмовитися від політики нетарифних обмежень, перейти до укладання довгострокових комерційних договорів на основі принципу найбільшого сприяння, а також сприяти раціоналізації індустрії та розвитку аграрної кооперації. Ці рішення, проте, мали суто рекомендаційний експертний характер і не зв'язували уряди країн-учасниць жорсткими юридичними зобов'язаннями. На практиці цей масштабний інтелектуальний консенсус експертів зазнав політичної поразки: національний економічний егоїзм та прагнення захистити власного виробника виявилися сильнішими за ідеалістичні принципи вільного ринку. Спроби Ліги

Націй встановити «тарифне перемир'я» остаточно зазнали краху з початком Великої депресії 1929 р., яка перетворила митні бар'єри на каталізатор розпаду світового ринку та краху міжвоєнної безпекової архітектури.

Література

1. The Versailles Treaty June 28, 1919. Part I : The Covenant of the League of Nations [Electronic resource] // The Avalon Project : Documents in Law, History and Diplomacy. – New Haven : Yale Law School, 2008. – Mode of access: <https://avalon.law.yale.edu/imt/parti.asp> (Last access: 10.02.2026).

2. The Versailles Treaty June 28, 1919. Part X : Economic Clauses [Electronic resource] // The Avalon Project : Documents in Law, History and Diplomacy. – New Haven : Yale Law School, 2008. – Mode of access: <https://avalon.law.yale.edu/imt/partx.asp> (Last access: 10.02.2026).

3. Clavin P. Securing the World Economy: The Reinvention of the League of Nations, 1920–1946 / P. Clavin. – Oxford : Oxford University Press, 2013. – 400 p.

4. Tariff level Indices [Electronic resource] — Geneva : League of Nations, 1927. – 38 p. – Mode of access: <https://archives.ungeneva.org/tariff-level-indices> (Last access: 13.02.2026).

5. The World Economic Conference, Geneva, May 1927 : Final Report [Electronic resource] – Geneva : League of Nations, 1927. – 52 p. – Mode of access: <https://archive.org/details/worldeconomiccon0000inte> (Last access: 26.02.2025).

Наукове видання

**«ІСТОРИЧНА НАУКА В УМОВАХ ВІЙНИ ОЧИМА ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ»**

Збірник матеріалів
Всеукраїнської наукової конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

м. Одеса, 12 березня 2026 р.

Електронне видання. Підписано до друку 01.05.2026 р.
Формат 60 x 90 1/16 Умовн. друк. арк. 8,7
Наклад – 150 прим.